ZAKON O ARHIVSKOJ GRAĐI I ARHIVU BOSNE I HERCEGOVINE ("Sl. glasnik BiH", br. 16/2001)

ZAKON O ARHIVSKOJ GRAĐI I ARHIVU BOSNE I HERCEGOVINE

("Sl. glasnik BiH", br. 16/2001)

I - OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim zakonom uređuje se pravni status Arhiva Bosne i Hercegovine koji nastavlja s radom kao institucija Bosne i Hercegovine sa sjedištem u Sarajevu, te se uređuju: evidentiranje, prikupljanje, preuzimanje, čuvanje, zaštita, sređivanje, obrada, uslovi korištenja, istraživanje i publikovanje arhivske građe iz nadležnosti Arhiva Bosne i Hercegovine.

Član 2

Arhivska građa dio je naše i svjetske kulturne baštine i državno je dobro od opšteg interesa i značaja.

Arhivska i registraturna građa zaštićena je bez obzira na to u čijoj je svojini ili posjedu, te da li je registrovana ili evidentirana.

Na zaštitu arhivske građe, pored ovog zakona, primjenjuju se i zakonski propisi o zaštiti kulturnih dobara Bosne i Hercegovine i entiteta.

Član 3

Arhivskom građom smatraju se zapisi ili dokumenti (pisani, štampani, crtani, slikovni, zvučni, ili na drugi način zabilježeni) koji imaju zakonsku, upravnu, informativnu, kulturnu, umjetničku ili istorijsku vrijednost, koje su stvorila ili primila fizička ili pravna lica, javne ili privatne službe, ustanove ili privredni subjekti u obavljanju svojih djelatnosti.

Arhivska građa nastaje odabiranjem iz registraturne građe.

Registraturnu građu čini cjelina zapisa ili dokumenata nastalih ili primljenih djelovanjem i radom pojedinog pravnog ili fizičkog lica.

Registraturna građa smatra se arhivskom građom u nastajanju, te se u pogledu njene zaštite primjenjuju odredbe ovog zakona i drugih propisa koji se odnose na arhivsku građu.

Član 4

Arhivska građa nastala djelovanjem i radom pojedinog pravnog ili fizičkog lica čini cjelinu (arhivski fond) i u principu se ne može dijeliti.

II - JAVNA ARHIVSKA GRAĐA

Član 5

Javna arhivska građa nastala je ili nastaje djelatnošću:

a) organa vlasti i ustanova državne uprave;

b) entitetskih, kantonalnih-županijskih i drugih regionalnih ili lokalnih zajednica;

c) javnih ustanova, privrednih subjekata i građansko-pravnih lica, na koje je prenesen dio nadležnosti.

Stvaraoci arhivske i registraturne građe dužni su o svom osnivanju, kao i o promjeni statusa i organizacije, obavijestiti nadležni arhiv radi davanja mišljenja o postupanju s arhivskom građom.

Član 6

Javna arhivska građa, kao i dio kulturne baštine, neotuđiva je i ne može preći u privatno vlasništvo.

Član 7

Stvaraoci i imaoci javne arhivske i registraturne građe iz člana 5. ovog zakona dužni su:

a) savjesno je čuvati u sređenom stanju i obezbijediti od oštećenja i uništenja do predaje Arhivu BiH;

b) dopremati Arhivu BiH spiskove građe i obavještavati ga o svim promjenama u vezi s njom;

c) pribavljati mišljenje nadležnog arhiva prije preduzimanja mjera koje se odnose na njihovu građu;

d) redovno odabirati arhivsku građu iz registraturne građe;

e) omogućiti ovlaštenim radnicima nadležnog arhiva stručni nadzor nad čuvanja njihove građe;

f) pridržavati se uputstva nadležnog arhiva u pogledu zaštite građe;

g) obezbijediti odgovarajući kadar, prostor i opremu za smještaj i zaštitu građe;

h) donijeti listu kategorija registraturne građe uz saglasnost arhiva.

Član 8

Arhivska građa ukinutog državnog organa vlasti, javnih ustanova i preduzeća, dogovorno se predaje pravnom nasljedniku ili nadležnom arhivu.

Organ koji donese odluku o prestanku rada stvaraoca, odnosno imaoca arhivske i registraturne građe, dužan je odrediti novu pravnu osobu kao imaoca te građe i donijeti odluku o predaji građe nadležnom arhivu.

Član 9

Stvaraoci i imaoci javne registraturne građe redovno, po isteku roka koji je određen listom kategorija registraturne građe za čuvanje određene vrste građe, odabiru iz nje arhivsku građu, prema aktu o odabiranju i uz odobrenje Arhiva BiH.

Član 10

Stvaraoci i imaoci javne registraturne građe dužni su, poslije odabiranja, uništiti ili specijalizovanim preduzećima otuđiti bezvrijednu registratursku građu kojoj je istekao rok čuvanja. Pri

uništavanju moraju se preduzeti mjere zaštite tajnosti podataka koji bi mogli povrijediti javni interes ili interes građana.

Član 11

Javna arhivska građa predaje se nadležnom arhivu u roku koji u pravilu ne može biti duži od 30 godina od njenog nastanka.

Stvaraoci i imaoci javne arhivske i registraturne građe dužni su je predati nadležnom arhivu u originalu, sređenu, označenu, popisanu, u zaokruženim cjelinama, te tehnički opremljenu, u skladu sa aktom o predaji arhivske građe Arhivu.

Član 12

Arhiv može da preuzme građu i ako nisu zadovoljeni uslovi iz člana 11. ovog zakona ako je to nužno radi zaštite i spašavanja građe od oštećenja ili uništenja.

Član 13

Troškove predaje izdvojene arhivske građe snosi predavaoc arhivske građe.

Član 14

Pravo da koriste javnu arhivsku građu imaju svi korisnici pod jednakim uslovima.

Član 15

Javna arhivska građa u arhivima daje se na korištenje u zvanične, pravne, nastavne i publicističke svrhe, u svrhu naučnih istraživanja, kao i za zadovoljavanje potreba građana u rješavanju njihovih ustavnih i zakonskih prava.

Član 16

Javna arhivska građa po pravilu je dostupna za korištenje 30 godina poslije njenog nastanka, ako zahtjevi stvaraoca nisu drugačije iskazani u zapisniku o primopredaji.

Član 17

Javna arhivska građa koja se odnosi na pojedinačna lica (krivični predmeti, sudski spisi, medicinska dokumentacija, lični dosjei) može

da se koristi najkraće 10 godina poslije smrti lica, ili kraće, ako se sa tim slože bračni drug, djeca ili roditelji umrlog lica.

Ako je iz naučnih ili drugih opravdanih razloga potrebno korištenje arhivske građe iz prethodnog stava, ta građa može da se koristi, s tim da se zaštite interesi pojedinačnog lica, tako da se podaci navode bezimeno ili na drugi odgovarajući način.

Član 18

Korištenje javne arhivske građe se ograničava ili zabranjuje ako se:

a) time ugrožava interes Bosne i Hercegovine;

b) ugrožavaju interesi entiteta Bosne i Hercegovine;

c) nanosi šteta pravnim i fizičkim licima;

d) koristi u suprotnosti sa zahtjevom prethodnog vlasnika i stvaraoca;

e) ako postoje indicije o zloupotrebi građe;

f) ako je građa u obradi.

Akt o zabrani, odnosno o prijevremenom korištenju, donosi direktor nadležnog arhiva u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

Član 19

Posebnim pravilnikom utvrđuju se način, uslovi i postupak korištenja javne arhivske građe, vođenje evidencije korisnika, izrada kopija i prepisa.

Član 20

Izvorna javna arhivska građa može da se iznese van Bosne i Hercegovine u svrhu izlaganja, ekspertize ili provođenja mjera zaštite, uz odobrenje nadležnog organa i ovlaštenje Arhiva Bosne i Hercegovine.

U odobrenju se određuju uslovi i rok u kojem arhivska građa mora da se vrati u zemlju.

Prije iznošenja iz zemlje obavezno je građu zaštitno snimiti.

III - PRIVATNA ARHIVSKA GRAĐA

Član 21

Privatnom arhivskom građom smatra se arhivska građa nastala djelovanjem pravnih i fizičkih lica, ukoliko nije nastala u obavljanju javnih ovlaštenja ili u izvršavanju javne službe i ako nije u državnoj svojini.

Član 22

Arhiv Bosne i Hercegovine, u dogovoru sa entitetskim arhivima, utvrđuje spisak pravnih lica imaoca arhivske građe u privatnoj svojini, za koju prema svojoj stručnoj ocjeni utvrdi da je od interesa za državu.

Nadležni arhiv vodi Registar vlasnika privatne arhivske građe sa osnovnim podacima o imaocima građe.

Član 23

Arhiv Bosne i Hercegovine ima pravo i obavezu inspekcije nad arhivskom građom u privatnom vlasništvu.

Član 24

Na stvaraoca i imaoca privatne arhivske građe primjenjuju se odredbe ovog zakona.

Član 25

Imaoci privatne arhivske građe, koji čuvaju arhivsku građu ili pojedinačne dokumente trajne vrijednosti, obavezni su:

a) da je čuvaju, srede i popišu;

b) omogućiti ovlaštenom licu nadležnog arhiva pregled, popis i izučavanje u sigurnosne svrhe;

c) obavijestiti nadležni arhiv o svim promjenama u vezi sa arhivskom građom;

d) omogućiti snimanje arhivske građe prema zahtjevu nadležnog arhiva.

Član 26

Privatna arhivska građa koja odlaganjem, darovanjem ili kupovinom dođe u posjed nadležnog arhiva, pristupačna je za korištenje pod uslovima i na način koji važi za javnu arhivsku građu, ako zapisnikom o primopredaji ili ugovorom nije drugačije određeno.

Član 27

Vlasnici privatne arhivske građe koji žele da prodaju svoju arhivsku građu, dužni su je najprije ponuditi nadležnom arhivu na čijem području imaju svoje prebivalište.

Nadležni arhiv koji ne želi da koristi svoje pravo preče kupnje dužan je da se u roku od 30 dana od dana prijema odredi se o ponudi.

Član 28

Lica koja prodaju svoju arhivsku građu nadležnom arhivu oslobođena su plaćanja svih vrsta poreza na promet.

Nadležni arhivi mogu da daju premije na naknadu licima koja pomognu u pronalaženju i evidentovanju arhivske građe.

Član 29

Vlasnici privatne arhivske građe koji namjeravaju da svoju građu iznesu iz Bosne i Hercegovine dužni su da pribave odobrenje koje daje Savjet ministara Bosne i Hercegovine ili nadležna entitetska ministarstva, nakon pribavljenog mišljenja nadležnog arhiva.

IV - ARHIVSKA SLUŽBA

Član 30

Arhivska služba je javna djelatnost na cijelom području Bosne i Hercegovine.

Arhivsku službu obavljaju: Arhiv Bosne i Hercegovine, Arhiv Federacije Bosne i Hercegovine, Arhiv Republike Srpske, međuopštinski, kantonalno-županijski, međukantonalni-međužupanijski arhivi, te arhivi jedinica lokalne uprave.

Član 31

Arhivi iz stava 2. člana 30. u okviru svojih zadataka:

a) provode mjere zaštite arhivske građe u arhivu i brinu za sigurnost;

b) sređuju, obrađuju i objavljuju arhivsku građu;

c) obavljaju stručni nadzor nad čuvanjem i odabiranjem arhivske građe se nalazi van arhiva i određuju mjere njene zaštite;

d) provode neposredan nadzor nad radom i drugih imalaca arhivske građe van sastava arhiva;

e) preuzimaju javnu arhivsku građu;

f) prikupljaju privatnu arhivsku građu otkupom, poklonom ili odlaganjem;

g) vrše sigurnosno i zaštitno snimanje arhivske građe;

h) daju podatke, izvode iz dokumenata i ovjerene prepise na zahtjev korisnika;

i) izrađuju i objavljuju obavještajna pomagala;

j) edukuju stručno arhivsko osoblje;

k) sarađuju međusobno i sa drugim ustanovama kulture, naučnim i srodnim ustanovama dokumentacione i informacione službe;

l) obavljaju i druge poslove na području arhivske i drugih pomoćnih istorijskih i informacionih nauka;

lj) objavljuju građu i izdaju stručne i druge publikacije, naučne studije, organizuju naučne i druge skupove i izložbe;

m) izdaju uvjerenja i druge isprave u dokazne svrhe u skladu sa Zakonom o upravnom postupku;

n) vode propisane evidencije o imaocima arhivske građe.

Član 32

Određene poslove arhivske službe mogu da vrše specijalni arhivi u okviru institucija: oružanih snaga, unutrašnjih poslova, naučne ustanove, vjerske zajednice, privredni subjekti, banke, i dr., kao i privatni arhivi, na način uređen ovim zakonom i drugim propisima.

Član 33

Arhiv Bosne i Hercegovine vrši arhivsku službu u odnosu na arhivsku i registraturnu građu institucija Bosne i Hercegovine i javnih ustanova i korporacija, te pravnih i fizičkih lica čija se djelatnost rasprostire ili se rasprostire na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno koja ima značaj za Bosnu i Hercegovinu, ukoliko stvaraoc nije drugačije odredio.

Član 34

Arhiv Bosne i Hercegovine preuzima i provodi mjere zaštite, obrade, prezentovanja i korištenja javne građe Bosne i Hercegovine nastale do 1992. godine, potom građe institucija RBiH i građe institucija Bosne i Hercegovine.

Član 35

Arhiv Bosne i Hercegovine, osim poslova iz člana 31., vrši sljedeće poslove i zadatke:

a) vodi registar arhivskih fondova i zbirki BiH i brine o arhivskoj građi BiH nastaloj do 1992. godine i o građi nastaloj radom institucija RBiH i institucija Bosne i Hercegovine;

b) vodi evidencije o arhivskoj građi u inostranim arhivima koja je od značaja za Bosnu i Hercegovinu;

c) daje mišljenje Savjetu ministara Bosne i Hercegovine o pitanjima arhivske službe u BiH;

d) zastupa interese arhivske službe Bosne i Hercegovine u međunarodnim stručnim asocijacijama i međudržavnim odnosima;

e) sarađuje u svim stručnim poslovima sa entitetskim, kantonalnim-županijskim i drugim arhivima, posebno na planu obrazovanja i stručnog usavršavanja arhivskih radnika;

f) rukovodi zajedničkim utvrđenim projektima i zajedno sa entitetskim i kantonalno-županijskim arhivima realizuje poslove na obnavljanju i modernizovanju arhivske službe Bosne i Hercegovine;

g) obavlja i druge stručne poslove predviđene zakonom.

Član 36

Sredstva za rad Arhiva Bosne i Hercegovine obezbjeđuju se u Budžetu Bosne i Hercegovine.

Član 37

Za vršenje arhivske djelatnosti nužno je obezbijediti odgovarajući radni i spremišni prostor, te odgovarajuću opremu, stručni kadar i potrebna finansijska sredstva.

Član 38

Arhivom Bosne i Hercegovine upravlja direktor. Za direktora Arhiva Bosne i Hercegovine može se imenovati lice koje ima visoku stručnu spremu, objavljene stručne radove iz područja arhivistike i srodnih djelatnosti, i koje se odlikuje stručnim i organizacionim sposobnostima.

Direktor Arhiva Bosne i Hercegovine ima dva zamjenika.

Direktora Arhiva Bosne i Hercegovine i zamjenike direktora imenuje i razrješava Savjet ministara Bosne i Hercegovine za period od četiri godine.

Član 39

Arhiv Bosne i Hercegovine ima Stručni savjet kao stručni organ, čiji sastav čine stručni radnici Arhiva Bosne i Hercegovine.

Rukovodni kadar Arhiva BiH imaće nacionalni paritet, a sastav zaposlenih nacionalnu izbalansiranost.

V - ARHIVSKI SAVJET BOSNE I HERCEGOVINE

Član 40

Arhivski savjet Bosne i Hercegovine je savjetodavni organ za područje arhivske službe kojeg imenuje Savjet ministara Bosne i Hercegovine.

Arhivski savjet Bosne i Hercegovine vrši sljedeće poslove:

a) raspravlja o opštim pitanjima iz područja arhivske djelatnosti i daje preporuke i mišljenje o unapređenju te djelatnosti;

b) razmatra zajedničke programe razvoja arhivske djelatnosti;

c) razmatra godišnje programe rada i izvještaje o radu Arhiva Bosne i Hercegovine;

d) daje mišljenja o međunarodnoj saradnji na području arhivske djelatnosti;

e) daje mišljenja i sugestije o korištenju arhivske građe, ostvarivanju prosvjetne, naučne i kulturne funkcije Arhiva;

f) razmatra normative i standarde za arhivsku djelatnost Bosne i Hercegovine;

g) imenuje Komisiju za polaganje stručnih ispita za arhivska zvanja, službenika u nadležnosti Arhiva BiH;

h) vrši i druge poslove utvrđene zakonom i drugim propisima.

Član 41

Arhivski savjet Bosne i Hercegovine ima devet članova koji se imenuju za period od četiri godine.

Direktor Arhiva Bosne i Hercegovine i njegovi zamjenici, kao i direktori entitetskih arhiva i predsjednik Saveza društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, su po položaju članovi Arhivskog savjeta Bosne i Hercegovine.

Ostala tri člana Arhivskog savjeta Bosne i Hercegovine imenuju se iz reda članova Savjeta ministara Bosne i Hercegovine i resornih entitetskih ministarstava.

Član 42

Predsjednik Arhivskog savjeta Bosne i Hercegovine je direktor Arhiva Bosne i Hercegovine, a zamjenjuje ga jedan od članova Arhivskog savjeta Bosne i Hercegovine kojeg odredi direktor Arhiva Bosne i Hercegovine.

VI - SAVEZ DRUŠTAVA ARHIVSKIH RADNIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Član 43

Savez društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine je stručno udruženje građana, u koje se udružuju radnici zaposleni u organizacijama arhivske službe Bosne i Hercegovine, radnici u registraturama i drugi građani koji su zainteresovani za rad arhiva i arhivske službe, a koji su prethodno organizovani na entitetskom ili regionalnom nivou.

Član 44

Svoju djelatnost Savez društava arhivskih radnika Bosne i Hercegovine utvrđuje Pravilima Saveza društava u skladu sa zakonima o udruženjima građana.

VII - KAZNENE ODREDBE

Član 45

Za prekršaj iz člana 7. ovog zakona novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kazniće se imaoc javne arhivske građe iz nadležnosti Arhiva BiH.

Član 46

Za prekršaj iz člana 25. ovog zakona novčanom kaznom od 200 do 800 KM kazniće se imaoci građe.

VIII - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 47

Arhivska građa koja se čuva u arhivima, građa pravnih i građanskih lica, te građa koja nastaje u registraturama, smatraju se javnim dobrom.

Član 48

Preduzeća i ustanove nastale privatizacijom, koje su do privatizacije bile društvena, odnosno državna svojina, arhivsku građu koju su preuzele privatizacijom, a potrebna im je u vršenju njihove osnovne djelatnosti, mogu da zadrže najduže 10 godina nakon isteka kalendarske godine u kojoj je izvršena privatizacija, ili dok se po zakonu ne steknu uslovi za preuzimanje u arhiv.

Član 49

Savjet ministara Bosne i Hercegovine će, na prijedlog direktora Arhiva Bosne i Hercegovine, donijeti Pravilnik o zaštiti i čuvanju arhivske građe u Arhivu Bosne i Hercegovine i registraturne građe u institucijama Bosne i Hercegovine, te Pravilnik o stručnom usavršavanju i provjeri stručne osposobljenosti radnika u Arhivu BiH i njegovim registraturama, kao i druge podzakonske akte u skladu sa ovim zakonom, u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Direktor i zamjenici Arhiva Bosne i Hercegovine će donijeti Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Arhiva Bosne i Hercegovine u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Na Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Arhiva Bosne i Hercegovine saglasnost daje Savjet ministara Bosne i Hercegovine.

Član 50

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o arhivskoj djelatnosti Bosne i Hercegovine ("Službeni list SR BiH", broj 21/87).

Arhiv Bosne i Hercegovine je dužan da uskladi svoje opšte akte i način rada sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od njegovog donošenja.

Član 51

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objaviće se u službenim glasilima entiteta.